ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

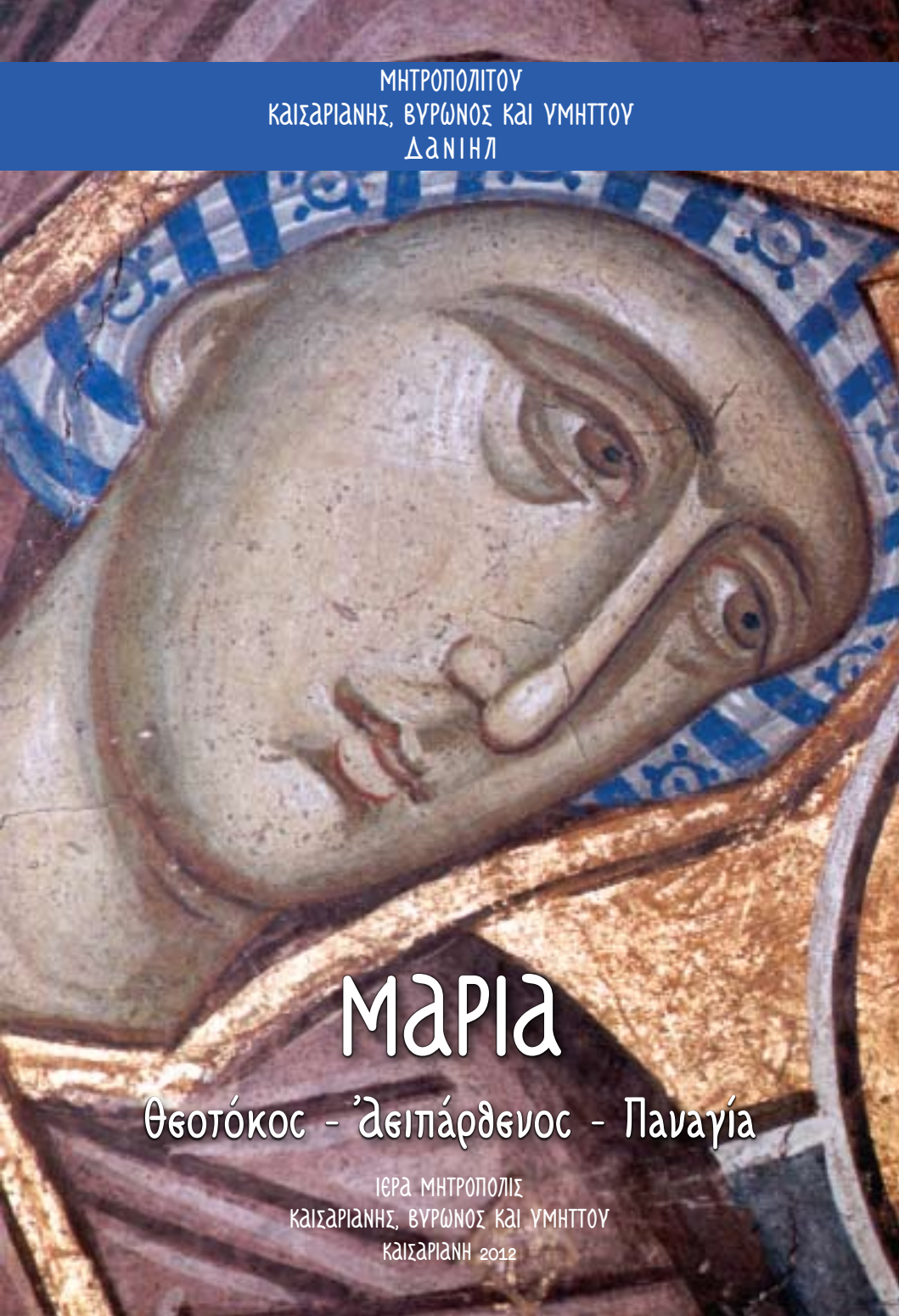

ΜΑΡΙΑ

Θεοτόκος - Ἀειπάρθενος - Παναγία

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2012

Κείμενα:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Σειρά:
«Θεομητορικά» ἀριθμ. 8

Copyright:
Ἱερά Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Λεωφόρος Φορμίωνος 83, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-57-6

Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

ΜΑΡΙΑ

Θεοτόκος - Ἀειπάρθενος - Παναγία

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
ΔΑΝΙΗΛ

Ἡ ἑορτὴ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ποὺ εὑρίσκεται στὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας τὴν περίοδο τοῦ Δεκαπενταυγούστου μᾶς δίδει τὴν ἀφορμὴ νὰ ὑπενθυμίσουμε στοὺς πιστοὺς τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸ πάνσεπτο πρόσωπο τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία μας διαμόρφωσε τὴν πίστη καὶ διδασκαλία Της γιὰ τὴν Παρθένο Μαρία στηριζόμενη στὴν ἀποστολικὴ παράδοση ὅπως τὴν ἑρμήνευσαν καὶ μᾶς τὴν παρέδωσαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοί μας. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν παράδοση τῶν Ἀποστόλων ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ θεομητορικὸ πρόσωπο εἶναι δυνατὸ νὰ ἐπικεντρωθεῖ σὲ τρεῖς ἄξονες: ὅτι ἡ Μαρία εἶναι Θεοτόκος, Ἀειπάρθενος καὶ Παναγία.

Τὶς τρεῖς αὐτὲς ἰδιότητες θὰ τὶς ἀναπτύξουμε μὲ συντομία, ὅπως βιώνονται στὴν θεολογία, στὴν λατρεία καὶ στὴν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Α΄ Θεοτόκος

Καλεῖται ἡ Μαρία Μητέρα Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ ὄνομα ἀπηχεῖ τὴν διακονία Της στὸ μυστήριο τῆς θείας οἰκονομίας, ὅπως ἀποκαλεῖται θεολογικὰ ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Στὸ πρόσωπό Της καταξιώθηκε, τιμήθηκε καὶ δοξάσθηκε ἡ ἀνθρώπινη φύση ποὺ ἔφθασε σὲ τέτοια ἁγιότητα ὥστε νὰ γεννήσει τὸν Θεὸ ποὺ ἐνανθρώπησε.

Εἶναι γνωστό, ὅτι ἡ ἁγία Τρίτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὸ 351 μ.Χ. στὴν Ἔφεσο διακήρυξε ὅτι ἡ Μαρία γέννησε Θεὸ τὸν Υἱὸ καὶ Λόγο τοῦ Θεοῦ, τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, γι' αὐτὸ καὶ ἀποκαλεῖται Θεοτόκος.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ποὺ ἀγωνίσθηκε στὴν Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο κατὰ τοῦ Νεστορίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ποὺ δίδασκε, ὅτι ἡ Μαρία γέννησε κοινὸ ἄνθρωπο καὶ ὄχι τὸν Θεό, ἐξηγεῖ κατὰ ποία ἔννοια ἡ Μαρία καλεῖται Θεοτόκος.

«Τοῦτο πρεσβεύει πανταχοῦ τῆς ἀκριβοῦς πίστεως ὁ λόγος· οὕτως εὑρήκαμεν τοὺς ἁγίους πεφρονηκότας πατέρας· οὕτω τεθαρήκασι Θεοτόκον εἰπεῖν τὴν ἁγίαν παρθένον οὐχ ὡς τῆς τοῦ Λόγου φύσεως, ἤτοι τῆς θεότητος αὐτοῦ, τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι λαβούσης ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου, ἀλλ' ὡς γενηθέντος ἐξ αὐτῆς τοῦ ἁγίου σώματος, ψυχωθέντος λογικῶς ᾧ καὶ καθ' ὑπόστασιν ἑνωθεὶς ὁ Λόγος γεννηθῆναι λέγεται κατὰ σάρκα» (Ἐπιστολὴ δευτέρα πρὸς Νεστόριον P.G. 77,48D).

Ὁ ἴδιος ἅγιος Πατέρας ὑποδεικνύει στὸν Νεστόριο αὐτὰ ποὺ πρέπει νὰ ἀποκηρύξει καὶ νὰ ἀναθεματίσει

σύμφωνα μὲ τὶς ἀποφάσεις τῆς ἁγίας Τρίτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

«Εἰ τις οὐχ ὁμολογεῖ, Θεὸν εἶναι κατ' ἀλήθειαν τὸν Ἐμμανουὴλ καὶ διὰ τοῦτο Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Παρθένον (γεγέννηκε γὰρ σαρκικῶς σάρκα γεγονότα τὸν ἐκ Θεοῦ Λόγον) ἀνάθεμα ἔστω» (Ἐπιστολὴ Τρίτη πρὸς Νεστόριον P.G. 77, 120B).

Τὰ αὐτὰ διδάσκει καὶ **ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος** γράφοντας πρὸς Κληδόνιον ὅτι *«Εἴ τις οὐ Θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει χωρὶς ἐστὶ τῆς Θεότητος»* (Ἐπιστολὴ ΡΑ΄ Πρὸς Κληδόνιον P.G. 37,177C). Δηλαδή: Ὅποιος δὲν θεωρεῖ τὴν ἁγία Μαρία Θεοτόκο εἶναι ἄθεος.

Κάθε ὕμνηση τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου ἀναφέρεται κατὰ κύριο λόγο σ' αὐτὴ ὡς θρόνο καὶ χῶρο καὶ κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀνωτέρα τῶν Σεραφεὶμ καὶ τῶν Χερουβείμ.

Ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα **τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου** ἐπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου ἐγκωμιάζοντας τὴν ἁγία Θεοτόκο ἀναλύει ὡραιότατα τὸν ὅρο Θεοτόκος παρατηρώντας ὅτι: *«Θεοτόκος γὰρ ὑπάρχεις, ἡ τὸν Λόγον ἐκ σοῦ σαρκωθέντα τεκοῦσα· Θεοτόκος ὑπάρχεις ἡ τὸν Θεὸν Λόγον ἐν μορφῇ δούλου κυήσασα· Θεοτόκος ὑπάρχεις ὅτι Θεὸν Λόγον δεξαμένη σαρκωθέντα ἔτεκες· Θεοτόκος ὑπάρχει ἡ μόνη τοῦ μόνου μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ γεννήσασα· οὐ πρόσκαιρον Θεὸν γεννήσασα, ἀλλ' αἰώνιον τὸν πρὸ σοῦ καὶ πάντων Θεόν, ἐκ σοῦ σαρκωθέντα»* (P.G. 43, 493A/B).

Τὸ ὅτι ἐξελέγη αὐτὴ στὸ ὕψιστο λειτούργημα τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ δὲν ὑπῆρξε γεγονὸς τυχαῖο καὶ αὐθαίρετο. Μόνο ἡ Παρθένος Μαρία ἦταν ἀντάξιος ναός τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως. Ὁ Θεὸς Λόγος ἀπέ-

βλεψε στὴν ἔκπαλγη ὡραιότητα τῆς ψυχῆς Της ὥστε νὰ δανεισθεῖ ἐκ τῶν τιμίων αἱμάτων Της τὴν ἀνθρώπινη φύση. Μητέρα ἀνταξία τοῦ Δεσπότου καὶ Υἱοῦ Της.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς συνοψίζει στὸ ἔργο του *«Ἔκδοσις ἀκριβὴς τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως»* τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς Θεοτόκου

«Ὅτι Θεοτόκος ἡ Ἁγία Παρθένος

Θεοτόκον δὲ κυρίως καὶ ἀληθῶς τὴν Ἁγίαν Παρθένον κηρύττομεν· ὡς γὰρ Θεὸς ἀληθὴς ὁ ἐξ αὐτῆς γεννηθείς, ἀληθὴς Θεοτόκος ἡ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἐξ αὐτῆς σεσαρκωμένον γεννήσασα. Θεὸν γὰρ φαμεν ἐξ αὐτῆς γεγεννῆσθαι, οὐχ ὡς τῆς θεότητος τοῦ Λόγου ἀρχὴν τοῦ εἶναι λαβούσης ἐξ αὐτῆς, ἀλλ' ὡς αὐτοῦ τοῦ Θείου Λόγου τοῦ πρὸ αἰώνων ἀχρόνως ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντος καὶ ἀνάρχως καὶ αἰδίως ὑπάρχοντος σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς ἐνοικήσαντος καὶ ἐξ αὐτῆς ἀμεταβλήτως σαρκωθέντος καὶ γεννηθέντος. Οὐ γὰρ ἄνθρωπον ψιλὸν ἐγέννησεν ἡ Ἁγία Παρθένος, ἀλλὰ Θεὸν ἀληθινόν, οὐ γυμνὸν ἀλλὰ σεσαρκωμένον, οὐκ οὐρανόθεν τὸ σῶμα καταγαγόντα καὶ ὡς διὰ σωλῆνος δι' αὐτῆς παρελθόντα, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς ὁμοούσιον ἡμῖν σάρκα ἀναλαβόντα καὶ ἐν ἑαυτῷ ὑποστήσαντα. Εἰ γὰρ οὐρανόθεν τὸ σῶμα κεκόμισται καὶ οὐκ ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς φύσεως εἴληπται, τίς χρεία τῆς ἐνανθρωπήσεως; Ἡ γὰρ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ Λόγου διὰ τοῦτο γέγονεν, ἵνα αὐτή ἡ ἁμαρτήσασα καὶ πεσοῦσα καὶ φθαρεῖσα φύσις νικήσῃ τὸν ἀπατήσαντα τύραννον καὶ οὕτω τῆς φθορᾶς ἐλευθερωθῇ, καθώς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος· «Ἐπειδὴ δι' ἀνθρώπου

ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν»· εἰ τὸ πρῶτον ἀληθῶς, καὶ τὸ δεύτερον.

Εἰ δὲ καὶ λέγει· «Ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ», οὐ τὸ σῶμά φησιν ἐξ οὐρανοῦ, ἀλλὰ δηλῶν ὡς οὐ ψιλὸς ἄνθρωπός ἐστιν. Ἰδοὺ γὰρ καὶ Ἀδὰμ αὐτὸν ὠνόμασε καὶ Κύριον τὸ συναμφότερον σημαίνων. Ἀδὰμ μὲν γὰρ ἑρμηνεύεται γηγενής· γηγενὴς δὲ δῆλον, ὡς ἔστιν ἡ ἀνθρώπου φύσις ἡ ἐκ χοὸς πλασθεῖσα· Κύριος δὲ τῆς θείας οὐσίας ἐστὶ παραστατικόν.

Πάλιν δὲ φησιν ὁ ἀπόστολος· «Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενὴ γενόμενον ἐκ γυναικός». Οὐκ εἶπε διὰ γυναικός, ἀλλ' «ἐκ γυναικός». Ἐσήμανεν οὖν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὡς αὐτὸς ἐστιν ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ὁ ἐκ τῆς Παρθένου γενόμενος ἄνθρωπος καὶ αὐτὸς ἐστιν ὁ ἐκ τῆς Παρθένου γεννηθείς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, γεννηθεὶς δὲ σωματικῶς, καθὸ γέγονεν ἄνθρωπος, οὐ προδιαπλασθέντι ἀνθρώπῳ ἐνοικήσας ὡς ἐν προφήτῃ, ἀλλ' αὐτὸς οὐσιωδῶς καὶ ἀληθῶς γενόμενος ἄνθρωπος ἤτοι ἐν τῇ ὑποστάσει αὐτοῦ ἐψυχωμένην σάρκα ψυχὴ λογική τε καὶ νοερὰ ὑποστήσας, αὐτὸς γεγονὼς αὐτὴ ὑπόστασις· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ «γενόμενον ἐκ γυναικός». Πῶς γὰρ ἂν αὐτὸς ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος ὑπὸ νόμον γέγονεν, εἰ μὴ ἄνθρωπος ἡμῖν ὁμοούσιος γέγονεν;

Ὅθεν δικαίως καὶ ἀληθῶς Θεοτόκον τὴν Ἁγίαν Μαρίαν ὀνομάζομεν· τοῦτο γὰρ τὸ ὄνομα ἅπαν τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας συνίστησι. Εἰ γὰρ Θεοτόκος ἡ γεννήσασα, πάντως Θεὸς ὁ ἐξ αὐτῆς γεννηθείς, πάντως δὲ καὶ ἄνθρωπος. Πῶς γὰρ ἂν ἐκ γυναικὸς γεννηθείη Θεὸς ὁ πρὸ αἰώνων ἔχων τὴν ὕπαρξιν, εἰ μὴ ἄνθρωπος γέγονεν; Ὁ γὰρ Υἱὸς ἀνθρώπου ἄνθρωπος

δηλονότι. Εἰ δὲ αὐτὸς ὁ γεννηθεὶς ἐκ γυναικὸς Θεὸς ἐστιν, εἷς ἐστι δηλονότι ὁ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς κατὰ τὴν θείαν καὶ ἄναρχον οὐσίαν καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐκ τῆς Παρθένου τεχθεὶς κατὰ τὴν ἠργμένην καὶ ὑπὸ χρόνον οὐσίαν ἤτοι τὴν ἀνθρωπίνην. Τοῦτο δὲ μίαν ὑπόστασιν καὶ δύο φύσεις καὶ δύο γεννήσεις σημαίνει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χριστοτόκον δὲ οὔ φαμεν τὴν Ἁγίαν Παρθένον, διότι ἐπ' ἀναιρέσει τῆς Θεοτόκος φωνῆς ὁ μιαρὸς καὶ βδελυρὸς καὶ ἰουδαιόφρων Νεστόριος, τὸ σκεῦος τῆς ἀτιμίας, καὶ ἐπὶ ἀτιμίᾳ τῆς μόνης ὄντως τετιμημένης ὑπὲρ πᾶσαν κτίσιν Θεοτόκου, κἂν αὐτὸς διαρρήγνυται σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ τῷ Σατανᾷ, ἐξηύρατο ὡς ἐπηρεαζομένην· Χριστὸς γὰρ καὶ Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀρχιερεύς (ταῦτα γὰρ τὰ χριόμενα, βασιλεία τε καὶ ἱερωσύνη) καὶ πᾶς θεοφόρος ἄνθρωπος Χριστὸς λέγεσθαι δύναται, ἀλλ' οὐ Θεὸς φύσει, ὡς καὶ Νεστόριος ὁ θεήλατος τὸν ἐκ Παρθένου τεχθέντα θεοφόρον εἰπεῖν ἐφρυάξατο. Ἡμᾶς δὲ μὴ γένοιτο θεοφόρον αὐτὸν εἰπεῖν ἢ νοῆσαι, ἀλλὰ Θεὸν σεσαρκωμένον. Αὐτὸς γὰρ ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο, κυηθεὶς μὲν ἐκ τῆς Παρθένου, προελθὼν δὲ Θεὸς μετὰ τῆς προσλήψεως, ἤδη καὶ αὐτῆς ὑπ' αὐτοῦ θεωθείσης ἅμα τῇ εἰς τὸ εἶναι ταύτης παραγωγῇ, ὡς ὁμοῦ γενέσθαι τὰ τρία, τὴν πρόσληψιν, τὴν ὕπαρξιν, τὴν θέωσιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Λόγου, καὶ οὕτω νοεῖσθαι καὶ λέγεσθαι Θεοτόκον τὴν Ἁγίαν Παρθένον οὐ μόνον διὰ τὴν φύσιν τοῦ Λόγου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν θέωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου, ὧν ἅμα ἡ σύλληψις καὶ ἡ ὕπαρξις τεθαυματούργηται, ἡ μὲν σύλληψις τοῦ Λόγου, τῆς δὲ σαρκὸς ἡ ἐν αὐτῷ τῷ Λόγῳ ὕπαρξις, αὐτῆς τῆς Θεομήτορος ὑπερφυῶς χορηγούσης τὸ πλασθῆναι τῷ πλάστῃ καὶ τὸ ἀνθρω-

πισθῆναι τῷ Θεῷ καὶ ποιητῇ τοῦ παντὸς θεοῦντι τὸ πρόσλημμα, σωζούσης τῆς ἑνώσεως τὰ ἑνωθέντα τοιαῦτα, οἵα καὶ ἥνωνται· οὐ τὸ θεῖον λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνθρώπινον τοῦ Χριστοῦ τὸ ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ καθ' ἡμᾶς. Οὔτε γὰρ γενόμενος πρότερον καθ' ἡμᾶς ὕστερον γέγονεν ὑπὲρ ἡμᾶς, ἀλλ' ἢ ἐκ πρώτης ὑπάρξεως ἄμφω ὑπῆρξε διὰ τὸ ἐξ ἄκρας συλλήψεως ἐν αὐτῷ τῷ Λόγῳ, τὴν ὕπαρξιν ἐσχηκέναι· ἀνθρώπινον μὲν οὖν ἐστι κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, Θεοῦ δὲ καὶ θεῖον ὑπερφυῶς. Ἔτι δὲ καὶ τῆς ἐμψύχου σαρκὸς τὰ ἰδιώματα ἔσχε· κατεδέξατο γὰρ αὐτὰ ὁ Λόγος οἰκονομίας λόγῳ φυσικῆς κινήσεως τάξει κατὰ ἀλήθειαν φυσικῶς γινόμενα».

Δηλαδή:

Γιὰ τὸ ὅτι ἡ Ἁγία Παρθένος εἶναι Θεοτόκος

Τὴν Ἁγία Παρθένο κηρύττουμε ὡς Θεοτόκο στὴν κυριολεξία καὶ ἀληθινά· γιατὶ ὅπως αὐτὸς ποὺ γεννήθηκε ἀπ' αὐτὴν εἶναι ἀληθινὸς Θεός, ἔτσι καὶ αὐτὴ ποὺ γέννησε τὸν ἀληθινὸ Θεό, σαρκωμένο ἀπ' αὐτήν, εἶναι ἀληθινὴ Θεοτόκος. Γιατὶ λέμε ὅτι ἀπ' αὐτὴν γεννήθηκε Θεός, ὄχι ἐπειδὴ ἡ θεότητα τοῦ Λόγου πῆρε τὴν ἀρχὴ τοῦ εἶναι ἀπ' αὐτήν, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς Λόγος ποὺ γεννήθηκε ἄχρονα ἀπὸ τὸν Πατέρα πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες, καὶ ὑπάρχει μὲ ἄναρχο καὶ ἀΐδιο τρόπο μὲ τόν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα, τελευταία γιὰ τὴ σωτηρία μας ἐγκαταστάθηκε στὴ μήτρα τῆς Θεοτόκου καὶ ἀμετάβλητα σαρκώθηκε καὶ γεννήθηκε ἀπ' αὐτήν. Ἡ Ἁγία Παρθένος βέβαια δὲν γέννησε ἄνθρωπο γυμνό, ἀλλὰ Θεὸ ἀληθινό, ὄχι γυμνὸ ἀλλὰ σαρκωμένο, χωρὶς αὐτὸς νὰ κατεβάσει τὸ σῶμα ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ τὸ περάσει διὰ μέσου αὐτῆς, σὰν νὰ ἦταν αὐτὴ κάποιος

ἀγωγός, ἀλλὰ παίρνοντας ἀπ' αὐτὴν σάρκα ὁμοούσια μὲ τὴ δική μας καὶ οἰκοδομώντας την γιὰ τὸν ἑαυτό του. Γιατί, ἂν ἔχει φέρει τὸ σῶμα ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ δὲν τὸ πῆρε ἀπὸ τὴ δική μας φύση, τότε ποιὰ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνανθρωπήσεως; Ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ Λόγου ἔγινε γιὰ τὸν λόγο, ἡ ἴδια φύση, ποὺ ἁμάρτησε καὶ ἔπεσε καὶ φθάρηκε, νὰ νικήσει τὸν τύραννο, ποὺ τὴν ἀπάτησε, καὶ ἔτσι νὰ ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὴ φθορά, καθὼς λέγει ὁ θεῖος ἀπόστολος· «Ἐπειδὴ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν» ἂν ἀληθεύει τὸ πρῶτο, ἀληθεύει καὶ τὸ δεύτερο.

Ἂν καὶ λέγει· «Ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ», δὲν ἐννοεῖ τὸ σῶμα ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἀλλὰ θέλει νὰ πεῖ ὅτι δὲν εἶναι γυμνὸς ἄνθρωπος. Γιατί, νά, τὸν ὀνόμασε καὶ Ἀδὰμ καὶ Κύριο, δηλώνοντας καὶ τὶς δυὸ φύσεις. Ὁ Ἀδὰμ ἄλλωστε ἑρμηνεύεται ὡς γηγενής· καὶ εἶναι φανερὸ ὅτι γηγενὴς σημαίνει τὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου ποὺ πλάστηκε ἀπὸ τὸ χῶμα· τὸ ὄνομα Κύριος ὅμως εἶναι παραστατικὸ τῆς θείας οὐσίας.

Καὶ πάλι λέγει ὁ ἀπόστολος· «Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενὴ γενόμενον ἐκ γυναικός». Δὲν εἶπε «διὰ γυναικός» ἀλλὰ «ἐκ γυναικός». Ἔτσι λοιπὸν φανέρωσε ὁ θεῖος ἀπόστολος ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὴν Παρθένο ἄνθρωπος καὶ ὁ ἴδιος εἶναι, ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὴν Παρθένο, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, ἀφοῦ γεννήθηκε σωματικά, κατὰ τὸ ὅτι ἔγινε ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ ἐγκατασταθεῖ σὲ ἄνθρωπο, ποὺ πλάστηκε ἀπὸ πρίν, σὰν σὲ προφήτη, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ἀφοῦ ἔγινε οὐσιαστικὰ καὶ ἀληθινὰ ἄνθρωπος, μὲ ἄλλα λόγια ἀφοῦ στὴν ὑπόστασή του οἰκοδόμησε ἐμψυχωμένη

σάρκα μὲ ψυχὴ λογικὴ καὶ νοερὴ καὶ ἔγινε ὁ ἴδιος σ' αὐτὴν ὑπόσταση· αὐτὸ σημαίνει τὸ «γενόμενον ἐκ γυναικός». Γιατὶ πῶς ὁ ἴδιος ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινε ὑπὸ νόμο, ἂν δὲν ἔγινε ἄνθρωπος ὁμοούσιος μὲ μᾶς;

Γι' αὐτὸ δίκαια καὶ ἀληθινὰ ὀνομάζουμε τὴν ἁγία Μαρία Θεοτόκο· γιατὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα συνθέτει ὁλόκληρο τὸ μυστήριο τῆς οἰκονομίας. Ἂν λοιπὸν αὐτὴ ποὺ γέννησε εἶναι Θεοτόκος, ὁπωσδήποτε εἶναι Θεὸς καὶ αὐτὸς ποὺ γεννήθηκε ἀπ' αὐτήν, ὁπωσδήποτε καὶ ἄνθρωπος. Γιατὶ πῶς θὰ μποροῦσε νὰ γεννηθεῖ ἀπὸ γυναίκα Θεός, ποὺ ἔχει τὴν ὕπαρξη πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες, ἂν δὲν ἔγινε ἄνθρωπος; Γιατὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι φυσικὰ ἄνθρωπος. Ἂν πάλι αὐτός, ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ γυναίκα, εἶναι Θεός, ἕνας εἶναι βέβαια καὶ αὐτὸς ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα κατὰ τὴ θεία καὶ ἄναρχη οὐσία καὶ τελευταία ἀπὸ τὴν Παρθένο κατὰ τὴν οὐσία, ποὺ ἔχει ἀρχή, καὶ εἶναι ὑπὸ χρόνο, δηλαδὴ τὴν ἀνθρώπινη. Αὐτὸ λοιπὸν σημαίνει μιὰ ὑπόσταση καὶ δυὸ φύσεις καὶ δυὸ γεννήσεις τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χριστοτόκο ὅμως δὲν τὴ λέμε τὴν Ἁγία Παρθένο, γιατὶ ὁ μιαρὸς καὶ ἀπαίσιος καὶ ὀπαδὸς τῶν Ἰουδαίων Νεστόριος, τὸ σκεῦος τῆς ἀτιμίας, γιὰ νὰ ἐξαλείψει τὴν προσωνυμία Θεοτόκος καὶ νὰ ἀτιμάσει τὴ μόνη πράγματι ποὺ ἀξιώθηκε τιμὴ πάνω ἀπὸ κάθε κτίση Θεοτόκο, ἐπινόησε τὸ ὄνομα αὐτὸ πρὸς ἀμαύρωσή της, καὶ ἂν ἀκόμη ὁ ἴδιος λυσσάξει μὲ τὸν πατέρα του τὸν Σατανά· γιατὶ χριστὸς ἦταν καὶ ὁ Δαυὶδ ὁ βασιλιὰς καὶ ὁ Ἀαρὼν ὁ ἀρχιερέας (ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἱερωσύνη ἔχουν τὸ χρίσμα) καὶ κάθε θεοφόρος ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ λέγεται χριστός, ἀλλὰ ὄχι Θεὸς κατὰ φύση, ὅπως καὶ ὁ Νεστόριος, διωγμένος ἀπὸ τὸν Θεό,

τόλμησε μανιασμένα αὐτὸν ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὴν Παρθένο νὰ τὸν πεῖ θεοφόρο. Μακριὰ ἀπὸ μᾶς τέτοιο πράγμα, νὰ τὸν ποῦμε ἢ νὰ τὸν σκεφτοῦμε θεοφόρο, παρὰ μόνο Θεὸ σαρκωμένο. Γιατὶ ὁ ἴδιος ὁ Λόγος ἔγινε σάρκα, ἀφοῦ κυοφορήθηκε ἀπὸ τὴν Παρθένο καὶ προῆλθε ὡς Θεὸς μαζὶ μὲ τὴν πρόσληψη, ἤδη ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ σάρκα θεώθηκε ἀπ' αὐτὸν ταυτόχρονα μὲ τὴν ἀνάδυσή της στὸ εἶναι, ὥστε νὰ γίνουν μαζὶ καὶ τὰ τρία, ἡ πρόσληψη, ἡ ὕπαρξη καὶ ἡ θέωσή της ἀπὸ τὸν Λόγο, καὶ ἔτσι ἡ Ἁγία Παρθένος νὰ νοεῖται καὶ νὰ λέγεται Θεοτόκος, ὄχι μόνο γιὰ τὴ φύση τοῦ Λόγου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ θέωση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ποὺ ἡ σύλληψη καὶ ἡ ὕπαρξη ταυτόχρονα θαυματουργήθηκε, δηλαδὴ ἡ σύλληψη τοῦ Λόγου καὶ τῆς σάρκας ἡ ὕπαρξη, ποὺ ἦταν στὸν ἴδιο τὸν Λόγο, ἀφοῦ ἡ ἴδια ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ χορήγησε κατὰ ὑπερφυσικὸ τρόπο στὸν πλάστη τὸ ὑλικὸ τῆς πλάσεως καὶ στὸν Θεὸ καὶ δημιουργὸ τῶν ὅλων, ποὺ θέωσε αὐτὸ ποὺ πῆρε, τὸ ὑλικὸ γιὰ νὰ γίνει ἄνθρωπος, ἐνῶ ἡ ἕνωση διατηρεῖ αὐτὰ ποὺ ἐνώθηκαν ἔτσι ὅπως προσῆλθαν γιὰ τὴν ἕνωση· δὲν ἐννοῶ μόνο τὸ θεῖον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνθρώπινο τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι πάνω ἀπὸ μᾶς καὶ σὲ μᾶς. Οὔτε πάλι ἀφοῦ ἔγινε πρῶτα σὲ μᾶς, ὕστερα πῆγε πάνω ἀπὸ μᾶς, ἀλλὰ ὑπῆρξε κατὰ τὶς δυὸ φύσεις ἀπὸ τὴν πρώτη ὕπαρξη, ἐπειδὴ πῆρε τὴν ὕπαρξη στὸν ἴδιο τὸν Λόγο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς συλλήψεως· ἀνθρώπινο λοιπὸν εἶναι κατὰ τὴ δική του φύση, ἐνῶ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θεῖον εἶναι κατὰ τὸν ὑπερφυσικὸ τρόπο. Ἐπιπλέον πῆρε καὶ τὰ ἰδιώματα τῆς ἔμψυχης σάρκας· γιατὶ τὰ δέχτηκε ὁ Λόγος συγκαταβατικὰ γιὰ λόγους οἰκονομίας, γινόμενα φυσικὰ καὶ ἀληθινὰ κατὰ τὴν τάξη τῆς φυσικῆς κινήσεως (Ἐκδόσεις Π. Πουρναρὰ - Θεσσαλονίκη 1983 σελ. 252 καὶ ἑξῆς).

Β΄ Ἀειπάρθενος

Τὴν ἀειπαρθενία τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐννοοῦμε ὡς ἑξῆς:

Ὅτι πρῶτο συνέλαβε ἐν παρθενίᾳ τὸν Υἱὸ καὶ Λόγο τοῦ Θεοῦ, ἤτοι ἐκτὸς τῆς μετ' ἀνδρὸς συνάφειας, μὲ θαυματουργικὸ τρόπο καὶ ὄχι κατὰ τὸν συνηθισμένο καὶ κοινὸ τρόπο ποὺ συλλαμβάνονται οἱ ἄνθρωποι.

Ὅτι δεύτερο ἔτεκε ἐν παρθενίᾳ, ἤτοι δὲν ὑπέστη φθορὰ κατὰ τὴν γέννηση τοῦ Θεανθρώπου. Ἡ σύλληψη καὶ ἡ γέννηση τοῦ ἀνθρώπου φθείρει καὶ καταστρέφει τὴν παρθενία τῆς μητέρας του. Ὁ Κύριός μας ἐτέχθη *«τὰς κλεῖς τῆς Παρθένου μὴ λυμηνάμενος ἐν τῷ τόκῳ Του»*.

Ὅτι τρίτο, Αὐτὴ ἔζησε ἐν παρθενίᾳ, ἤτοι παρέμεινε διὰ βίου ἐκτὸς πάσης μετὰ ἀνδρὸς συναφείας.

Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς παρθενίας τῆς Θεοτόκου ἔχει χριστολογικὸ χαρακτῆρα. Στηρίζεται:

α΄. Στὴν ὁμολογία τῆς Μαρίας ἐνώπιον τοῦ Ἀγγέλου στὸν Εὐαγγελισμό, ὅταν ρώτησε τὸν Ἄγγελο πῶς θὰ γεννήσει, ἀφοῦ δὲν εἶχε συνάφεια μὲ ἄνδρα. *«Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεί ἄνδρα οὐ γινώσκω;»* (Λουκᾶ α΄ 34).

β΄. Στὴν διαβεβαίωση τοῦ Ἀγγέλου ποὺ ἐπισφραγίζει αὐτὴ τὴν ὁμολογία Της περὶ τῆς ὑπερφυσικῆς καὶ ἄνευ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ συλλήψεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ (Λουκᾶ α΄ 35).

γ΄. Στὴν εὐαγγελικὴ ἀναφορά, ὅτι ὁ Ἰωσὴφ ὁ μνηστήρας τῆς Παρθένου Μαρίας *«οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον»* (Ματθαίου α΄ 25).

Ἡ παρθενία τῆς Θεοτόκου κηρύσσεται καὶ ἀπὸ τὶς σχετικὲς Προφητεῖες.

Ἡ Παρθένος γιὰ τὴν ὁποία ὁμιλεῖ ὁ προφήτης

Ἠσαΐας στὴν προφητεία γιὰ τὴν σύλληψη τοῦ *«ὑπερφυοῦς Παιδίου»* τοῦ Ἐμμανουήλ.

«Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ» (Ἠσαΐου ζ΄ 44).

Αὐτὴ ἡ παρθένος ποὺ προλέγει ὁ Ἠσαΐας εἶναι ἡ Μαρία, ἀφοῦ ἔτσι κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο ἐκπληρώθηκε, ἐπαληθεύθηκε, πραγματοποιήθηκε ἡ προφητεία αὐτή (Ματθαίου α΄ 22-23).

Ἐπίσης ἡ προφητεία **τοῦ Ἰεζεκιὴλ** περὶ τῆς κεκλεισμένης πύλης ἐπεκτείνει τὴν παρθενία τῆς Θεοτόκου ἀπὸ τὴν πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ περίοδο τῆς ζωῆς Της καὶ στὴν κατὰ τὴν γέννησή Του καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὴ ἀκολουθήσασα ζωή Της.

«Ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται καὶ οὐκ ἀνοιχθήσεται καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθη δι' αὕτη ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη» (Ἰεζεκιὴλ 44, 2).

Ἡ Ἐκκλησία στὴν ἐπίσημη ὁμολογία τῆς πίστεως στὸ Σύμβολο Νικαίας - Κωνσταντινουπόλεως συμπεριέλαβε τὴν παρθενία τῆς Θεοτόκου διδάσκουσα, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος *«ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου»*.

Γι' αὐτὸ καὶ οἱ πιστοὶ ὑμνοῦν καὶ τιμοῦν *«τὴν ὡραιότητα τῆς Παρθενίας»* Της.

Ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν ὡραία ἔκφραση **τοῦ Γρηγορίου Ἀντιοχείας** *«ἐσφράγισε τῷ τόκῳ τὴν παρθενίαν τῆς τεκούσης αὐτόν»* (Ὁμιλία εἰς τὸ *«οὗτος ἐστὶν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ εὐδόκησα»* P.G. 88, 1876 C).

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ Πρύτανης τῶν θεολόγων Πατέρων καὶ ἐγκωμιαστὴς τῆς Παρθένου Μαρίας διδάσκει ὅτι:

«Ὥσπερ δὲ συλληφθείς (ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ) *Παρθένον τὴν συλλαβοῦσαν ἐτήρησεν, οὕτω καὶ τεχθεὶς τὴν αὐτῆς παρθενίαν ἐφύλαξεν ἄτρωτον, μόνος διελθὼν δι' αὐτῆς καὶ κεκλεισμένην τηρήσας αὐτήν»* (P.G. 94, 1161A).

Οἱ ἀσκούμενοι καὶ φυλάσσοντες τὴν παρθενία Μοναχοὶ ἐπικαλοῦνται τὴν Παρθένο Μαρία μὲ τὸ ἑξῆς Θεοτοκίο:

«Παρθένος ἀληθῶς καὶ πρὸ τόκου Παρθένος·
παρθένος ἀληθῶς καὶ ἐν τόκῳ Παρθένος·
Παρθένος Ἀειπάρθενος μετὰ τόκον διέμεινες·
Ὅθεν δέομαι ὡς βασιλὶς τῶν Παρθένων
παρθενεύειν με νοῖ, σώματί τε,
Παρθένε ἐνίσχυσον».

Οἱ Πατέρες διευκρινίζουν, ὅτι ἡ παρθενία τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου ἔχει Χριστολογικὸ χαρακτῆρα, ἔχει σχέση μὲ τὴν ὑπερφυσικὴ γέννηση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ ἀνθρώπινο, ἐνῷ ἡ Ἀειπαρθενία ἔχει σχέση καὶ φανερώνει τὴν προσωπικὴ καθαρότητα τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου, τὴν καθαρὴ ἀπὸ τὸν μολυσμὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ πάσης πονηρίας ψυχή Της καὶ ζωή Της.

Συλλέξαμε καὶ ἀναφέρουμε ὅσα δίδαξαν οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ τῆς παρθενίας καὶ ἀειπαρθενίας τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου ἀπὸ τούς:

Ἰγνάτιο τὸν Θεοφόρο ποὺ λέγει: *«Ἔλαθε τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ παρθενία Μαρίας καὶ ὁ τοκετὸς αὐτῆς»* (Πρὸς Ἐφεσίους 19, 1 ΒΕΠ 2, 267).

Εἰρηναῖο Λουγδούνου ποὺ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ *«τῆς Παρθένου σημείου»* (Ἔλεγχος Γ΄, 21 ΒΕΠ 5, 150).

Μεθόδιο Ὀλύμπου ποὺ ὀνομάζει τὴν Θεοτόκο ὄχι Παρθένο Μητέρα ἀλλ' *«ὑπερτέρα νόμου Μητέρα»* (Εἰς τὸν Συμεῶνα καὶ εἰς τὴν Ἄννα καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Θεοτόκον» P.G. 18 353 B).

Γρηγόριο τὸν Θεολόγο γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ παρθενικὴ γέννηση τὸ ἄνευ ἀνδρὸς μαρτυρεῖ (εἰς τὰ Ἅγια Φῶτα ιγ΄ Π. Γ. 36, 349 A).

Κύριλλο Ἀλεξανδρείας ποὺ διασαφηνίζει ὅτι: *«Παρθένος γὰρ οὖσα τέτοκε»* διὰ τοῦ *«οὐκ ἐξ ἀνδρός, ἀλλ' ἐπελθόντος ἐπ' αὐτὴν πνεύματος ἁγίου»* (εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν P.G. 77, 1048 C).

Ὁ ἱερὸς Πατέρας δέν διστάζει νὰ ἀποδώσει στὴν Μαρία τὸν τίτλο τῆς Παρθένου *«διὰ τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα Θεὸν Λόγον»* (Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν Μαρίαν τὴν Θεοτόκον P.G. 77 1029 καὶ ἑξῆς).

Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο ποὺ ὁμιλεῖ γιὰ τὸν τῆς παρθενίας τόκο ἀναφερόμενος στὴν μεταξὺ Ἰωάννου καὶ Ἰησοῦ γενομένη σύγκριση ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους λέγοντας ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι θεωροῦσαν τὸν Ἰησοῦ κατώτερο τοῦ Ἰωάννου μεταξὺ ἄλλων καὶ διὰ τὸ *«τὸν δὲ Ἰησοῦν καὶ ἀπὸ εὐτελοῦς Κόρης εἶναι (ὁ γὰρ τῆς Παρθενίας τόκος οὐδέπω πᾶσι κατάδηλος ἦν)»* (Ὁμιλία ιβ΄ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον P.G. 57, 203-204).

Ὁ ἱερὸς πατέρας ἑρμηνεύει καὶ τὸ *«καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου»* ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐσαρκώθηκε *«οὐκ ἀπὸ Πνεύματος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σαρκός... Τὸ γὰρ πνεῦμα αὐτὸν διέπλασε οὕτως, οὐ μὴν ἐξ οὐκ ὄντων ἐπεὶ τὶ ἔδει τῆς μήτρας, ἀλλὰ ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς παρθενικῆς»*. Ὁ ἕτερος τῶν ὅρων τῆς ὑπερφυσικῆς γεννήσεως «ἐκ πνεύματος Ἁγίου», δηλώνει κατὰ συνέπεια τὸν

τρόπο καὶ τὴν αἰτία της (Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, ὁμιλία κστ΄ α΄ P.G. 59, 153-154).

Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ ποὺ ἐπεξηγεῖ τὸ *«οὐ τεκόντες κατὰ τεκοῦσα ἦν μόνη»* ὅπως *«καὶ αὕτη Παρθένος καὶ παιδὸς τόκος ἀσπόρως συλληφθέντος»* (Λόγος εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν P.G. 151, 65 D).

Γρηγόριο Ἀντιοχείας ποὺ διακρίνει ὅτι δύο διαφορετικὰ γεγονότα συνέβησαν στὸ μυστήριο τῆς σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν Παρθενία, ἡ ἄνευ ἀνδρὸς σύλληψη καὶ ἡ ἁγνεία ὅταν λέγει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι *«ὁ διὰ τῶν τῆς παρθενίας πυλῶν εἰσελθὼν εἰς τὸν κόσμον, ὅθεν οὐκ ἀπέστη ποτέ, καὶ τῶν τῆς ἁγνείας πυλῶν οὐ συντρίψας τὰ κλεῖθρα»* (Λόγος εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν P.G. 88, 1876 C).

Πρόκλο Κωνσταντινουπόλεως ποὺ διδάσκει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς *«οὕτως ἐκ μήτρας προῆλθεν, ὡς δι' ἀκοῆς εἰσῆλθεν· οὕτως ἐτέχθη ὡς συνελήφθη»* (Ἐγκώμιον εἰς Παναγίαν Θεοτόκον Μαρίαν ι΄ P.G. 65 692 A΄).

Βασίλειο τὸν Μέγα ποὺ ἐπιχειρηματολογεῖ τολμηρὰ ὑποστηρίζοντας καὶ τὴν παρθενία καὶ τὴν ἀειπαρθενία τῆς Μητέρας τοῦ Κυρίου.

«Τοῦτο δὲ ἤδη (τὸ ἕως οὗ ἔτεκεν) ὑπόνοιαν παρέχει, ὅτι μετὰ τὸ καθαρῶς ὑπηρετήσασθαι τῷ γεννήσει τοῦ Κυρίου, τῇ ἐπιτελεσθείσῃ διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἁγίου, τὰ νενομισμένα τοῦ γάμου ἔργα μὴ ἀρνησαμένης τῆς Μαρίας. Ἡμεῖς δέ, εἰ καὶ μηδὲν τῷ τῆς εὐσεβείας παραλυμαίνεται λόγῳ (μέχρι γὰρ τῆς κατὰ τὴν οἰκονομίαν ὑπηρεσίας ἦν ἀναγκαία ἡ παρθενία, τὸ δ' ἐφεξῆς ἀπολυπραγμόνητον τῷ τόμῳ τοῦ μυστηρίου), ὅμως διὰ τὸ μὴ καταδέχεσθαι τῶν φιλοχρίστων τὴν ἀκοήν, ὅτι ποτε ἐπαύσατο εἶναι Παρθένος ἡ Θεοτόκος. Ἐκείνας

ἡγούμεθα τὰς μαρτυρίας αὐτάρκης» (εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, 5 P.G. 31, 1468 B).

Γρηγόριο Νύσσης ποὺ διδάσκει *«Τούτῳ μακαρίζεται καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἡ τῆς ἁγίας Παρθένου κοιλία, ἡ τῷ ἀχράντῳ τόκῳ ὑπηρετήσασα· ὡς οὔτε τοῦ τόκου τὴν Παρθενίαν λύσαντος, οὔτε τῆς παρθενίας τῇ τοιαύτῃ κυοφορία ἐμποδὼν γενομένης. Ὅπου γὰρ πνεῦμα σωτηρίας γεννᾶται, καθὼς Ἡσαΐας φυσί, ἄχρηστα πάλης τῆς σαρκὸς τὰ θελήματα»* (περὶ Παρθενίας, 19 P.G. 46, 396 B).

Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο ποὺ ἀναφέρεται στὶς δύο γεννήσεις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν προαιώνιο ἐκ πατρὸς καὶ τὴν ἐν χρόνῳ ἐκ Μητρὸς Παρθένου:

«Ὁ Πατὴρ ἀῤῥεύστως ἐγέννησε καὶ ἡ Παρθένος ἀφθόρως ἔτεκε· οὔτε γὰρ ὁ Θεὸς ρεῦσιν ὑπέμεινε γεννήσας, θεοπρεπῶς γὰρ ἐγέννησεν, οὔτε ἡ Παρθένος φθορὰν ὑπέμεινε τεκοῦσα πνευματικῶς γὰρ ἔτεκεν ὅτι μὲν γὰρ ἔτεκε Παρθένος οἶδα καὶ ὅτι ἐγέννησε ὁ Θεὸς ἀχρόνως πιστεύω... Τὴν τεκοῦσαν ὁρῶ, τὸν τεχθέντα βλέπω, τὸν δὲ τρόπον τῆς γεννήσεως οὐ συνορῶ νικᾶται γὰρ φύσις, νικᾶται καὶ τάξεως ὅρος, ὅπου Θεὸς βούλεται» (Εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ P.G. 56 387/388).

Γ' Παναγία

Ἡ Θεοτόκος Μαρία ἀνακηρύχθηκε Παναγία ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση μὲ τὴν ἐξῆς ἔννοια.

Συλληφθεῖσα μέσῳ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ τῆς συνάφειας τῶν γεννητόρων της Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης, ὅπως καὶ κάθε ἄνθρωπος, κληρονόμησε τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα καὶ τὶς συνέπειές του. Ὅμως δὲν μετέτρεψε τοῦτο σὲ θελληματικὴ καὶ προσωπικὴ ἁμαρτία.

Ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγελισμοῦ πρὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔτσι καθαρίσθηκε ἀπὸ κάθε ρύπο τῆς ἁμαρτίας καὶ ἔλαβε τὴν χάρη νὰ μὴν ἁμαρτάνει.

Ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου δὲν ἦταν ἀναμάρτητη, ὅπως ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς ποὺ εἶναι ὁ μόνος ἅγιος, καθαρὸς καὶ ἀμόλυντος ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποδίδονται σ' Αὐτὴ ἀτέλειες καὶ συγγνωστὰ ἐλαττώματα ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὰ ἄλλα οὔτε μία στιγμὴ ἔπαυσαν νὰ Τὴν ἐξυμνοῦν ὡς ἁγιωτέρα τῶν ἁγίων.

Θεωρεῖται ὅτι αὐξήθηκε καὶ προόδευσε ἡ ἁγιότητά Της κατὰ τὴν διάρκεια ὁλόκληρου τοῦ βίου Της.

Ἡ Παρθένος Μαρία ἂν καὶ γεννήθηκε ἀπὸ θεία ὑπόσχεση, ἂν καὶ χρημάτισε Μητέρα τοῦ Θεοῦ τιμᾶται ὡς ἄνθρωπος, ὅπως τιμοῦνται οἱ Ἅγιοι. Μὲ τὴν ἁγιότητά Της ἀνῆλθε στὴν ὕψιστη βαθμίδα τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἀποκτᾶται μὲ τὴν συνεργασία του μὲ τὶς ζωοποιὲς ἐνέργειες τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Αὐτὴ ἦταν ἡ αἰτία γιὰ τὴν ὁποία ἐκλέχθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ *«ὡς Κεχαριτωμένη καὶ καλὴ ἐν γυναιξὶ»* γιὰ τὸ λειτούργημα τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ.

Ἕνεκα αὐτῆς τῆς διακονίας Της ἡ Παρθένος καὶ

Θεοτόκος Μαρία καλεῖται πρέσβειρα καὶ μεσίτρια πρὸς τὸν Θεὸ μαζὶ μὲ ὅλους τοὺς Ἁγίους. Προβάλλεται γιὰ τήν ἁγιότητά Της ὡς ὑπόδειγμα χριστιανικῆς ἁγιότητας καὶ τέλειου ἀνθρώπου. Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς εὑρίσκεται πέραν καὶ πάνω ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη ἁγιότητα καὶ τελειότητα, ἐπειδὴ ἦταν ἀναμάρτητος σὲ ἀπόλυτο βαθμό. Ἡ ἀναμαρτησία τοῦ Κυρίου μας ἦταν συνέπεια τῆς ἀπόλυτης ὑποταγῆς τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεώς Του στὸ θεῖο θέλημα καὶ τῆς ὑποστατικῆς ἑνώσεως θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὁ Κύριος ἦταν ἀναμάρτητος καὶ ἐπειδὴ ἦταν ὁ Θεός.

Ἕνεκα τῶν ἀρετῶν Της ἡ Παρθένος Μαρία γίνεται πρότυπο ἁγιότητος γιὰ τοὺς πιστοὺς μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ταύτισε τὸ θέλημά Της μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀποδέχθηκε τὴν βούληση τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑπηρέτησε νὰ πραγματοποιηθεῖ. Ἡ συγκατάθεση τῆς Παρθένου Μαρίας εἶναι ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση τῆς θείας σαρκώσεως. Ἡ ἀνθρώπινη θέληση, ἡ θέληση τῆς Παρθένου Μαρίας συνήργησε τὴν σάρκωση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἂν καὶ ὁ Θεὸς μποροῦσε νὰ ἐνεργήσει, ἀλλὰ δὲν ἐνεργοῦσε χωρὶς τὴν θέλησή της γιὰ τὸ αὐτεξούσιο. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προϋποθέτει τὴν ἐνέργεια τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Εὐαγγελισμὸς εἶναι τὸ τέλος καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτῆς τῆς συνεργασίας Χάριτος (δηλ. Ἁγίου Πνεύματος) καὶ φύσεως (δηλαδὴ ἀνθρωπίνης θελήσεως). Ὅπως αὐτὴ ἡ συνεργασία ἑτοίμασε τὴν γέννηση τοῦ Μεσσία ἔτσι γεννᾶ καὶ τὴν σωτηρία τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

Ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου καλεῖται Παναγία διότι ἐκφράζει τὴν θέληση ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅλων τῶν Ἁγίων μὲ τὸ *«γένοιτό μοι»* κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸ νὰ δεχθοῦν τὴν σωτηρία ποὺ ἐνεργεῖ ὁ Θεός.

Δ΄. Τὰ Δογματικὰ Θεοτοκία

Αὐτὴ ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὴν Θεομήτορα ἔχει ἀποτυπωθεῖ στὴν ὑμνολογία τῆς λατρείας Της.

Παραθέτουμε τὰ ὀκτὼ κατ' ἦχο δογματικὰ Θεοτοκία ποὺ περιέχουν αὐτὴ τὴν διδασκαλία καὶ ψάλλονται στὴν Ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου ποὺ ψάλλεται ὁ ὁρισμένος ἦχος τῆς Παρακλητικῆς.

α΄. Τοῦ πρώτου ἤχου

Παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί· σκιρτάτω ἡ κτίσις, χορευέτω ἡ ἀνθρωπότης· συνεκάλεσε γὰρ ἡμᾶς ἡ ἁγία Θεοτόκος, τὸ ἀμόλυντον κειμήλιον τῆς παρθενίας, ὁ λογικὸς τοῦ δευτέρου Ἀδὰμ Παράδεισος, τὸ ἐργαστήριον τῆς ἑνώσεως τῶν δύο φύσεων, ἡ πανήγυρις τοῦ σωτηρίου συναλλάγματος, ἡ παστάς, ἐν ᾗ ὁ Λόγος ἐνυμφεύσατο τὴν σάρκα, ἡ ὄντως κούφη νεφέλη, ἡ τὸν ἐπὶ τῶν Χερουβεὶμ μετὰ σώματος βαστάσασα. Ταῖς αὐτῆς ἱκεσίαις, Χριστὲ ὁ Θεός, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β΄. Τοῦ δευτέρου ἤχου

Ὦ τοῦ μεγίστου μυστηρίου! βλέπων τὰ θαύματα, ἀνακηρύττω τὴν Θεότητα, οὐκ ἀρνοῦμαι τὴν ἀνθρωπότητα· ὁ γὰρ Ἐμμανουήλ, φύσεως μὲν πύλας ἤνοιξεν, ὡς φιλάνθρωπος· παρθενίας δὲ κλεῖθρα οὐ διέῤῥηξεν, ὡς Θεός· ἀλλ' οὕτως ἐκ μήτρας προῆλθεν, ὡς δι' ἀκοῆς εἰσῆλθεν· οὕτως ἐσαρκώθη, ὡς συνελήφθη· ἀπαθῶς εἰσῆλθεν, ἀφράστως ἐξῆλθε, κατὰ τὸν προφήτην τὸν λέγοντα· Αὕτη ἡ πύλη κεκλεισμένη ἔσται, οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, εἰ μὴ μόνος Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

γ΄. Τοῦ τρίτου ἤχου

Μέγιστον θαῦμα! παρθένος τεκοῦσα, καὶ τὸ τεχθέν, Θεὸς πρὸ αἰώνων· προφανεὶς ὁ τόκος, καὶ τὸ τελούμενον ὑπὲρ φύσιν. Ὦ μυστηρίου φρικώδους! ὃ καὶ νοούμενον, ἄφραστον μένει, καὶ θεωρούμενον, οὐ καταλαμβάνεται. Μακαρία σὺ εἶ ἄχραντε Κόρη, Ἀδὰμ τοῦ γηγενοῦς θυγάτηρ, καὶ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου φανεῖσα μήτηρ· αὐτὸν ἱκέτευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

δ΄. Τοῦ τετάρτου ἤχου

Ἀσπόρως συνέλαβες, καὶ ἐκύησας ἀφράστως, τὸν καθελόντα δυνάστας ἀπὸ θρόνου, καὶ ὑψοῦντα ταπεινούς, καὶ ἐγείροντα κέρας πιστῶν αὐτοῦ, τοὺς δοξάζοντας Χριστοῦ, τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν ταφήν, καὶ τὴν ἔνδοξον ἀνάστασιν· διό σε Θεοτόκε, τὴν πρόξενον τῶν τοσούτων ἀγαθῶν, ἀσιγήτοις ἐν ᾠδαῖς μακαρίζομεν, ὡς πρεσβεύουσαν ἀεί, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ε΄. Τοῦ πλαγίου τοῦ πρώτου ἤχου

Τὴν θεοπρεπῆ καὶ σεβάσμιον Κόρην τιμήσωμεν, τὴν ὑπέρτιμον τῶν Χερουβεὶμ· ὁ γὰρ δημιουργὸς τῶν ὅλων ἐνανθρωπῆσαι βουληθείς, ἐν αὐτῇ ᾤκησεν ἀφράστως. Ὦ ξένων πραγμάτων, καὶ παραδόξων μυστηρίων! τίς οὐκ ἐκπλαγῇ ἐν τούτῳ ἀκουτισθείς, ὅτι Θεὸς ἄνθρωπος γένονε, καὶ τροπὴ ἐν αὐτῷ οὐχ ὑπῆρξε; καὶ τῆς παρθενίας πύλας διῆλθε,

καὶ μείωσις ἐν αὐτῇ οὐχ ὑπελείφθη; καθὼς ὁ προφήτης λέγει· Ἄνθρωπος ταύτην οὐ διοδεύσει ποτέ, εἰμὴ μόνος Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

στ΄. Τοῦ πλαγίου τοῦ δευτέρου ἤχου

Ἄξιον ἐστὶν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν σε τὴν Θεοτόκον· τὴν σὴν γὰρ ἄχραντον ὑποδὺς γαστέρα, ὁ πάντων δημιουργός, ἐγένετο σάρξ, οὐ τραπεὶς τὴν φύσιν, οὐδὲ φαντάσας τὴν οἰκονομίαν, ἀλλὰ τῇ ἐκ σοῦ ληφθείσῃ, λογικῶς ἐμψυχωμένῃ σαρκί, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ εἶναι λαβούσῃ, ἑνωθεὶς καθ᾽ ὑπόστασιν· ὅθεν εὐσεβῶς, ἐν δύο φύσεσιν ἐπιδηλουμέναις, τὴν διαφορὰν ποιούμεθα. Αὐτὸν ἱκέτευε σεμνὴ Παναγία, καταπέμψαι ἡμῖν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

ζ΄. Τοῦ βαρέος ἤχου

Φρικτὸν καὶ ἄῤῥητον ὄντως, τὸ ἐπὶ σοὶ πεπραγμένον μυστήριον ἀμίαντε! Λόγον γὰρ τῶν πάντων αἴτιον, ὑπὲρ αἰτίαν καὶ λόγον, τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι σωματωθέντα τέτοκας, ἐκ σοῦ τὴν σάρκα ἀνειληφότα, τῆς οἰκείας φύσεως, ἀμεταβλήτου μεινάσης· συνδραμόντων γὰρ ἑκατέρων, αὐθυπάρκτως καθ᾽ ὑπόστασιν ἑνικήν, διπλοῦς τῇ φύσει προέρχεται ὅλος Θεός, καὶ ὅλος ἄνθρωπος, τὴν ἐπ᾽ ἀμφοῖν ὁλότητα, ἐνεργητικοῖς ἰδιώμασιν ἐνδεικνύμενος· πεπονθὼς γὰρ ἐν Σταυρῷ σαρκικῶς, ἀπαθὴς διέμεινεν ὁ αὐτὸς θεϊκῶς· ὥσπερ βροτὸς τεθνηκώς, ἀνεβίω ὡς Θεὸς τριήμερος, τὸ κράτος τοῦ θανάτου καθελών, καὶ φθορᾶς

ῥυσάμενος τὸ ἀνθρώπινον. Αὐτὸν ὡς λυτρωτήν, καὶ Σωτῆρα τοῦ γένους ἡμῶν, Θεομῆτορ αἴτησαι, καταπέμψαι ἡμῖν, τῶν οἰκτιρμῶν αὐτοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

η΄. Τοῦ πλαγίου τοῦ τετάρτου ἤχου

Πῶς μή σε μακαρίσωμεν Θεοτόκε! πῶς δὲ μὴ ἀνυμνήσωμεν ὑπερευλογημένη, τὸ ἀκατάληπτον μυστήριον τῆς κυοφορίας σου! Τῶν αἰώνων γὰρ ὁ ποιητής, καὶ τῆς ἡμετέρας δημιουργὸς φύσεως, τὴν ἰδίαν εἰκόνα οἰκτείρας, καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς κένωσιν, τὴν ἀνεξιχνίαστον· ὁ ὢν ἐν τοῖς ἀΰλοις κόλποις τοῦ Πατρός, ἐν μήτρᾳ σου ἁγνὴ κατεσκήνωσε, καὶ σὰρξ ἀτρέπτως ἐγένετο, ἐκ σοῦ ἀπειρόγαμε· μείνας μέν, ὅπερ ὑπῆρχε, φύσει Θεός, μηδαμῶς δὲ τῆς τοῦ Πατρός, ἐν Πνεύματι κυβερνητικῆς συγκαθεδρίας, ἐκφοιτήσας, ἀληθῶς ὤφθη παιδίον νέον ἐν ἁγίαις ὠλέναις σου, ἀμώμητον σῶμα ἐξ ἀχράντων αἱμάτων σου, μετὰ ψυχῆς λογικῆς, δεύτερος Ἀδάμ, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Διὸ αὐτὸν προσκυνοῦμεν Θεὸν τέλειον, καὶ ἄνθρωπον τέλειον, τὸν αὐτὸν ἐν ἑκατέρᾳ μορφῇ· ἑκατέρα γὰρ φύσις, ἐστὶν ἐν αὐτῷ ἀληθῶς· διπλὰ δὲ πάντα κηρύττομεν, τὰ φυσικὰ αὐτοῦ ἰδιώματα, κατὰ τὴν διπλόην τῶν οὐσιῶν, δύο σέβοντες τὰς ἐνεργείας, καὶ θελήματα. Ὁμοούσιος γὰρ ὢν τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, αὐτεξουσίως θέλει καὶ ἐνεργεῖ ὡς Θεός· ὁμοούσιος δὲ ὢν καὶ ἡμῖν, αὐτεξουσίως θέλει καὶ ἐνεργεῖ ὡς ἄνθρωπος. Αὐτὸν ἱκέτευε, σεμνὴ παμμακάριστε, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.